

Kulturskolan magasin

NR 7, 2018

Extranummer!

EN TIDNING FRÅN KULTURSKOLERÅDET

TEMA:
**BARN PÅ
FLYKT**

KONSTEN ATT
LÄMNA DET
TRADITIONELLA

Nya metoder och
arbetsformer

KULTURSKOLAN
& BARN PÅ FLYKT

Vi summerar erfarenheter

KULTURSKOLAN
KRAFTIG SEGREGERAD

Stort behov av utvecklingsarbete

»Ska vi ta avgörande steg mot denna vision är nya arbetssätt nödvändiga och angelägna.«

Inger Carlönberg,
Kulturskolerådets ordförande

Kulturskolan och barn på flykt

MÅNGA ÄR VI som ser behovet av att vår kulturskoleverksamhet behöver bli bättre på att inkludera nya grupper och bredda deltagandet. De senaste tre åren har Kulturskolerådet tillsammans med ett flertal kommuner drivit arvfondsprojektet *Kulturskolan och barn på flykt – Ensamkommande och nyanlända möter kulturskolan*. Syftet med projektet var att ge ensamkommande och nyanlända unga bättre uppväxtvillkor genom kulturskoleverksamhet och har finansierats med stöd av Arvsfonden. Kulturskolor i 14 kommuner samt Kultur i Väst har under åren förändrat och förnyat sin verksamhet så att fler inkluderas.

Under projektets två första år gjordes inventeringar och nya arbetssätt prövades. Det avslutande året har haft fokus på erfarenhetsspridning samt att synliggöra resultat.

I detta extranummer av Kulturskolan magasin har vi samlat tidigare publicerade artiklar från projekt samt slutsatser och övergripande resultat.

Kulturskolerådets förhoppning är att de lärdomar och erfarenheter som gjorts inom projektet delas och sprids till fler. De arbetssätt och metoder som prövats är också väl lämpade för de kulturskolor som vill bredda deltagande oavsett målgrupp.

Kulturskolerådets vision är att alla barn och unga har likvärdiga möjligheter att utvecklas genom kulturutövande i verksamhet av hög kvalitet och tillgänglighet. Ska vi ta avgörande steg mot denna vision är nya arbetssätt nödvändiga och angelägna.

Stort tack till alla engagerade och drivande kulturskoleledare, pedagoger, institutioner som varit med och möjliggjort detta unika och spännande projekt!

I DETTA NUMMER

- 3 Erfarenheter sprids
- 5 Att möta barn och unga på flykt
- 11 Gemenskap och skaparglädje
- 15 Lämna det traditionella

ERFARENHETERNA FRÅN PROJEKT SPRIDS

text Ida Thomsson, foto Maria Hedberg

Sedan 2016 har Kulturskolerådet drivit Arvsfondsprojektet Kulturskolan och barn på flykt – Ensamkommande och nyanlända möter kulturskolan. Syftet har varit att ge ensamkommande och nyanlända barn och unga bättre uppväxtvillkor genom kulturskoleverksamhet. Genom projektet har en rad kulturskolor prövat sätt att förändra och förnya sin verksamhet så att ensamkommande och nyanlända inkluderas. Under 2018 sammanfattas och sprids erfarenheterna från

projektet. I följande specialnummer av Kulturskolan Magasin har de artiklar som tidigare publicerats om projektet samlats. De ska visa på all den aktivitet som projektet inneburit och inspirera till fortsatt utveckling av en kulturskoleverksamhet som inkluderar alla.

Fem regioner i fokus

Projektet har genomförts i kommuner som har ett stort antal ensamkommande i relation till folkmängd. Det är i

följande kommuner och regioner som projektet pågått.

- Gävleborgsregionen: Söderhamn, Bollnäs, Hudiksvall och Sandviken
- Kalmarregionen: Mörbylånga, Nybro och Hultsfred
- Kultur i Väst (med 49 kommuner)
- Västerbotten/Norrbottnensregionen: Arvidsjaur, Malå och Storuman
- Skåne-regionen: Simrishamn, Svalöv, Örkelljunga och Eslöv

Stor variation av insatser

Modet att våga tänka och pröva nytt har präglat projektet. Delprojekten har inneburit en stor variation av initiativ →

Hanna Thorstensson från Simrishamn berättar om sin satsning på en inkluderande sommarkulturskola.

Duncan Kemp, delger erfarenheterna från Storumans aktiviteter i projektet.

och aktiviteter. Allt ifrån dansflashmobs med efterföljande workshops, sommarkulturskola och fortbildning för pedagoger till slöjdworkshops på HVB-hem, kulturläger för ensamkommande och översättning av informationsmaterial har rymts i projektet.

Framgångsfaktorer

I projektet har en rad framgångsfaktorer identifierats som stärker möjligheterna att utveckla en kulturskoleverksamhet som i högre grad inkluderar nyanlända och ensamkommande:

- Sätt igång – var inte rädda att testa nya grepp och metoder
- Arbetat utåtriktat och uppsökande – bygg relationer med nyckelaktörer hos kommun och civilsamhälle
- Testa kortare aktiviteter – inte bara terminsvis

- Engagera föräldrar i aktiviteterna (viktigt med information)
- Skapa verksamhet/var närvarande på flera ställen (boenden, skola)
- Fokusera först på att tillvarata engagemang hos medarbetare som vill
- Jobba för att skapa insatser för alla barn (särlösningar ok i början)
- Arbeta med att nå alla målgrupper som ni i liten utsträckning når idag

Spridningsaktiviteter

Lärdomarna från projektet sprids på olika sätt. Projektet har haft en Facebooksida som fungerat som ett aktivt forum för erfarenhetsutbyte och exempel. Artiklarna som samlas här har tidigare publicerats i olika nummer av Kulturskolan Magasin. En rad filmer har

också tagits fram som belyser projektets innehåll och lärdomarna från det. Under 2018 genomför också de fem regionala delprojektet konferenser och möten för att sprida erfarenheterna från projektet. En del är öppna för alla att anmäla sig till – andra är särskilt riktade till pedagoger och ledare i vissa regioner.

Information om öppna spridningsinsatser finns på Kulturskolerådets projektwebb. Allt framtaget material från projektet och ytterligare information om själva projektet finns också samlat på Kulturskolerådets webb. Ta chansen att inspireras och lära dig från ett givande och angeläget projekt:

www.kulturskoleradet.se/sv/projekt/kulturskolan-och-barn-pa-flykt-ensamkommande-och-nyanlanda-moter-kulturskolan

ERFARENHETSUTBYTE

ATT MÖTA BARN OCH UNGA PÅ FLYKTT

Hur kan kulturskolorna nå nya målgrupper och verkligen bli en kulturskola öppen för alla? Kulturskolerådet, Kulturrådet, SKL och Kultur i väst samlar kulturarbetare till samtal hur vi når och möter de barn som kanske behöver det mest.

text & foto *Harald Nilsson*

DET ÄR SVENSKA BARNEN i november och gästerna gäpar tysta efter att blåsyrafulla tillister lämnat bilen krossad till Sverige för EU:s toppmöte i Göteborg. På eftermiddagen finns rättvis, jobb och tillväxt. Kulturminister Alice Bah Kuhnke inställer sig till att hon ser fram mot lunchen då hon hoppas kunna lyfta samtal även om kulturfördrag. De stora följarna tvingas ett otryggt klägg upp i staktens korridorer.

På andra sidan Sven håller Kulturskolerådet i samverkan med andra konferens under den lika skakade men mer nöjdhetsfulla rubriken Kulturskolan och barn på flykt. Bakgrunden är att många kulturskolor, bibliotek och annan verksamhet har etablerat verksamhet för att nå och inkludera barn och unga ensamkommande som flytt till Sverige. Nu har man samlet från landets olika regioner för att dela erfarenheter mellan olika verksamheter och projekt.

Barnkulturen och UNICEF-adjunkten Lars H Gustavsson inleder med en vetenskaplig och metodiskt utvärderad redovisning av vilken bak-

grund barnen i dessa grupper har. Barnen har upplevelser av flykt vilket, de har gjort konkreta förändringar av sitt hem och sina familjesmedlemmar och de har lärt sig mjukare värden som att stå fast och tillit till vuxna och äldre vänner och familjemedlemmar till skydd och omsorg. Vad händer i framtiden – om det ens finns någon? Hur mötandet i det nya landet går till är avgörande för hur det går på lång sikt, säger forskningen.

– Det är både uppmanande och uppförande. Här mötandet varit bra tycker de unga. Förstås ett karaktärsdrag tidigare traumatiska händelser varit förväntningsfullt stora, säger Gustavsson.

Han förklarar vidare att ingången i den nya kulturen är grundläggande för möjligheten att bygga en ny tillvaro, skapa betydning och leva sin existentiella tillvaro. Språket blir viktigt och kulturskolan är en stött av olika språkarter, särskilt i början när det talade språket inte räcker långt. Att upptäcka egenhet av förändring, beaktas livsfrågan, olika verkliga målsättningar mellan i kulturskolan, det är kulturskolans ansvar och möjlighet enligt Gustavsson.

Dr. Derrienne Kalland, tysk tidigare kulturchef från Berlin delade med sig av sitt arbete med kultur och integration. Även hon lyfte fram den kulturella verksamheten som en väg för barnet att upptäcka sig själv.

DET ÄR SVENSKA KULTURSKOLEN Örnulf Jönsson delar sina erfarenheter. – Det har varit fantastisk lärande och viktigt! Här är mig som chef och för pedagogerna.

Han lyfter samarbetet och att bygga personliga nätverk som den avgörande framgångs-

Politiskt samtal med representanter från S, M, MP och SKL - Vilka förutsättningar behövs för ett flexibelt kulturliv?

faktorn och tycker att viast kan man göra saker själv, men det tar längre tid, det är mer tungjobbat och du når inte alltid rätt personer. Organisationen IEALL - integration för alla har betytt mycket givetvis både sammanhangar och grundskolor gentemot bl.a. elevena val.

- Jag vill ge en klapp till pedagogerna och säga dem i fokus, säger Låfving. Vi måste alla gå ut vår vardags scen. Jag säger: skit i den vanliga målriktningen. Se till gärna nåt här, det ska va kul och sen får vi se hur långt det räcker.

Låfving menar att möjligheten att se och träffa och dela erfarenheter mellan pedagogerna är A och O. Han hoppas på en fortsättning och värdesätter erfarenheterna, kooperationsen och nätverket man utvecklat.

- JAG HÖRER BÅDE vetaenskapliga saker utan talar utifrån mina egna upplevelser vad jag sett. Utgå problematiserar inte mycket mer en ny kultur i samman utvärdering som äldre får utan är mycket mer trygga i att jag möter en ny kultur och det är inte farligt, säger Thomas Hjärtlund Svensson, Kulturskolechef Nyfva.

För integrationen är det egentligen inte härnan vi behöver, tycker Svensson och menar att det är förhållanden vi ska arbeta på. Gåendet är väldigt bra och mycket men medan de konstnärliga handlingarna bygger nya mentala kopplingar och gör förståelse och mening hos barnen behåller förskolepedagogerna efter. Då tenderar vi att låta barnet vara kommunikationslinnk mellan sina två kulturtillhörigheter.

- När man arbetar en period i handen på barnet skulle man egentligen göra det på mamman och pappan också, säger Hjärtlund Svensson och tillägger att det är upp till cheferna att ge pedagogerna ordinarie förutsättningar att inkludera förskolepedagogen.

Vägen till ett sådant deltagare har legat i ett akapå nätverk med trycklinjeliv och kort kooperations direkt med olika grupper. Istället för att sätta upp affischer så bjöds man in spontant via personliga kontakter, vilket fungerat bra. Strukturella utmaningar har legat i att migrationsverket (bland annat flyttat hela kurserna deltagare till annan ort.

■ ILLUSTRATIONER producerat Anette Andersson Huber som bla arbetat för utbildning för kulturskolopedagoger. På initiativ av Kulturskolans råd och finansiering genom Arvsfonden genomför Kultur i Väst ett projekt i syfte att utvärdera förhållanden till regionens 49 kommuner.

- Vi har nått samliga stad en personlig kontakt genom vår projektledare Malin Abgen, säger Huber. Men vi kommer inte uppifrån och ger direktiv. Skolornas behov är olika och de bestämmer själva över sin verksamhet. Vi erbjuder coaching och stöd till de som vill.

I en förhållningsgång kan det medverka anställa från Migrationsverket, SFI och psykologer som ger pedagogerna konkreta verktyg att använda i sitt arbete. Även att peka på redan tillgängliga resurser. I VGR finns det exempelvis en stödför man kan söka sig till för att få stöd när man behöver. Huber lyfter fram vikten av att som pedagog få hjälp och kunna dela erfarenheter. Även och arbetet är fyllt av glädje kan det vara väldigt tungt.

- Då får man påminna sig, säger Huber, att bara en diskussion eller ett positivt möte kan göra den stora skillnaden och vara det som skiljer den här utmaningen att arbeta vidare. Här är kulturskolopedagogerna så otroligt viktiga och från regionen vill vi verkligen stötta och stötta dem, avslutar hon. ■

E-sportkurs, sommarskola och ambassadörer. Många påhittiga sätt att inkludera nyanlända barn och unga i Kulturskolans verksamhet har testkörts under Allmänna arvsfondens och kulturskolans treåriga projekt Kulturskolan och barn på flykt. Nu sprids såväl framgångsrecept som insikter om fallgropar vidare.

text Lisa Boden, foto Maria Hedberg & Mariel Rosendahl

"BARA KÖR!" uppmanade kulturminister Alice Bah Khunke när hon talade på Kulturskolerådets nationella konferens i Stockholm i maj 2016. Att arvsfondsprojektet Kulturskolan och barn på flykt, med syfte att inkludera ensamkommande och nyanlända unga i kulturskoleverksamhet, har präglats av den andan framgick tydligt under ett uppföljningsseminarium med delprojektledarna på Rikskonferensen i Stockholm i mars.

– Ibland kan en kris skaka om. Allt ska gå fort, då hinner man inte tänka, vi löste saker som inte gick att lösa, säger Michael Jildestad, kulturskolechef på Kulturskolan i Mörbylånga på Öland.

Han har varit delprojektledare för Kalmarregionen och påminner om kaoset och kreativiteten som präglade den första akuta fasen av →

INKLUDERA MERA

Anna-Carin
Ugglar delger sina
erfarenheter.

Camilla Freedman medverkar på erfarenhetsutbyte om barn på flykt.

flyktingmottagandet. De fem regionerna valdes utifrån att de hade en hög andel ensamkommande i relation till folkmängd. Skåne-, Gävleborg- och Västerbotten/Norrbottnensregionen har varit med från start, andra året anslöt även Västra Götalandsregionens 49 kulturskolor genom Kultur i Väst.

FÖRUTSÄTTNINGARNA PÅ DE olika orterna har skiljt sig åt rejält och även slumpen har spelat in: I Mörbylånga öppnade exempelvis ett flyktingboende hundra meter ifrån Kulturskolan och en naturlig kontaktyta för olika grupper uppstod. När Kulturskolan i Färjestaden bjöd in var det däremot ingen som kom.

– Boendena låg för långt bort, säger Michael Jildestad. Men när vi själva åkte till campingen fick vi igång integrationen; en filmare från Sy-

Arvfondsprojektet "Kulturskolan och barn på flykt" har skapat fler möjligheter för kulturutövande.

Michael Jildestad berättar om verksamhet i Kalmar län.

rien anmälde sig, en annan skrev manus. Det slutade med att en teaterföreställning sattes upp på Kalmars läns museum.

FLERA AV DELPROJEKTLEDARNA lyfter fram vikten av lotsar, hjälpare, ambassadörer; kärt barn har som bekant många namn – det vill säga engagerade nyanlända ungdomar som både kan tolka och entusiastmera fler att besöka kulturskolan.

– Vi vuxna kan prata men det barnen behöver är förebilder. "Varför ska jag som tioårig kille från Damaskus gå och dansa? Jo, för att en 19-årig kille från Aleppo gör det!", säger Anna

Medmänsklighet kan bära en människa genom väldigt mycket sorg, menar Malin Aghed.

själva och då kom det fler och fler, säger Camilla Freedman.

Hon delar även med sig av de något oväntade utmaningar som kan uppstå när många kommer samtidigt.

– Vi märkte att de afghanska killarna gärna håller ihop. Så om tre är jätteintresserade av teater följer sjutton kompisar med. Men då kanske några högstadietjejer som anmält sig inte kommer tillbaka. Då får vi försöka omfördela lite, kolla om några vill testa gitarr. Annars blir det ingen integration i alla fall.

ATT NAMNET KULTURSKOLA är problematiskt vittnar både delprojektledare och seminariets deltagare om. Reaktionerna kan vara alltifrån ”Men barnen går redan i skola?” till att ordet kultur väcker associationer till annat än inläring av estetiska ämnen: ”Ska våra lära sig svensk kultur? De har redan en kultur!”

Även i Simrishamn uppstod begreppsförvirring berättar Anna-Carin Ugglå.

– Vi blev förvånade när vi inte fick med oss barnen till höstens kurser trots att de varit så nöjda. Sedan visade det sig att föräldrarna trodde att det varit vanlig skola, fast anpassad för sommaren. Och några barn var besvikna över att ”höstskolan” inte var lika kul!

Det förlösande skrattet är välkommet på seminariet eftersom flera av deltagarna kämpar med frustrationen och sorgen över att barn och ungdomar som de har engagerat sig i redan har, eller riskerar att snart, utvisas till en oviss framtid.

– Det är en stor sorg hos oss alla som vi måste lära oss att hantera för att inte tappa sugen, säger Anna-Carin Ugglå.

Inför spridningsfasen av Barn på flykt-projektet försöker hon och de andra delprojektledarna ändå ta till vara på insikten att kulturskolorna är mer förändringsbenägna än vad de själva trott.

– Det kan vi ta med oss när det gäller att integrera även andra grupper, som de med funktionsvariationer eller från olika socioekonomisk bakgrund, till Kulturskolan.

Malin Aghed från Kultur i Väst instämmer och understryker att insatserna aldrig är bortkastade.

– Ett enda tillfälle av medmänsklighet kan bära en människa genom väldigt mycket sorg. Att kasta kärlek ut i rummet genom konst och kultur är aldrig fel, och det är vår uppgift, säger hon. ■

Spridningsinsatser av Kulturskolan och barn på flykt-projektet

- Stödmaterial, checklistor, filmer med mera läggs upp på Kulturskolerådets projektwebb.
- Det finns även en aktiv facebookgrupp.
- I Umeå ordnas en stor spridningskonferens v.44 med seminarier och festligheter.
- Kultur i Väst ordnar praktisk fortbildning under parollen ”Lust och mod i praktiken” i höst och både Kalmar län och Gävleborgs län planerar för fortsatt erfarenhetsutbyte, studiedagar och workshops under hösten.

Carin Ugglå, kulturutvecklare för barn och unga i Simrishamn.

I Simrishamn prioriterade man att ordna en sommarskola utifrån tanken att barnen skulle må bra av att aktiveras under sommarlovet när vardagsrutinerna försvann. Det var rätt tänkt: nyanlända, bybarn och sommargästernas barn slöt alla upp och möttes genom dans, cirkus, musik och konst. Nu har kommunpolitikerna tagit beslutet att göra sommarskolan permanent.

ÄVEN CAMILLA FREEDMAN, regionansvarig för projektet i Arvidsjaur, lyfter fram vikten av att våga släppa terminsundervisningen. I Arvidsjaur testade man kortkurser och helkurser liksom nya ämneskombinationer. Att förena podd-makande och dans visade sig vara ett lyckat experiment. Men framförallt lockades nya grupper till verksamheten genom en kurs i e-sport, där deltagarna tävlar mot varandra i dataspel.

– Det är en kulturyttring där alla kan samlas oavsett social gruppstillhörighet. Efter det ville plötsligt en massa unga grabbar driva saker

»Att kasta kärlek ut i rummet genom konst och kultur är aldrig fel, och det är vår uppgift.«

MALIN AGHED

SÅ VILL KULTURSKOLORNA INTEGRERA BARN PÅ FLYKT

GEMENSKAP & SKAPAR-GLÄDJE

Kulturskolerådets konferens om barn på flykt var som en varm lägereld som strålade av medkänsla, optimism och goda idéer. Här kan man tala om integration i praktiken.

När kulturminister Alice Bah Khunke berättade om sitt möte med barn på flykt blev hon synbart rörd. Och hon hyllade kulturskolans nya satsning.

Text: Rakel Cox, foto: Hanna Thorsmann & Sofia Karlner

– **DE HAR EN VÄRDE** [BARN] är lika alla andra ungdomar, det som är olika med dem är att de blir på svåra erfarenheter, sa Emma Wenneström från den ideella organisationen Hattirättstryck.

Hon var en av talarna när Kulturskolerådet på Hattirättstryck samlade till nationell konferens om flyktingbarnen och kulturskolan. Ett par hundra deltagare från musik- och kulturskolor runt landet fylde en konferenssal i Stockholm.

Emma Wenneström framhåller hur viktiga kulturskolans årens är.

– De här barnen behöver ett bra ställe att ha på och utveckla sina förmågor. Men det de pratar om är fröjd och sysseträning, konstplaner och kärlek, alltså precis samma saker som är jätte-viktigt för alla ungdomar.

– Det som fungerar i deras liv är lekollskänningen, teatergruppen, poletta som de åker ut och spelar med, det är det som gör livet härligt och gott att leva, sa Emma Wenneström.

– Ni har en super viktig roll för de här barnen och ungdomarna, rikta de ut i salen.

Och när hon bad deltagarna säga ut vilken betydelse kulturskolorna har så hörs det om konstplaner, samspehang, språk, skaparglädje, fröjdighet, fröjd, att få vara i stuet, gemenskap. Själva hon till > att få vara barn på mötet. →

Ivriga samtal om hur kulturskolan ska kunna inkludera bättre.

– Ensamkommande barn är lika alla andra ungar, men med svåra erfarenheter, sa Emma Wennerström från Barnrättsbyrå.

IDEN MÅN debatten frötas starkt och presenterades utställningar.

Leif Klingensjö från Sveriges Konströrelser och Landsting, SKL, underströk hur avgörande det är för konströrelserna att få till ett bra mötande och förbereda etableringsstadiet i Sverige.

Enligt SKL:s prognos behövs effektivt stöd under en tvåårsperiod 138 000 underhållnings- och välfärdstjänster. Alla barn och ungdomar behövs rekrytera utbildad personal.

– Det vi får utskickningar att framtiden kan flyktiga bli en stor tillgång i välfärden, sa Leif Klingensjö och pekade på hur viktigt demokrati och kultur är för att detta ska kunna ske.

Han tipsade om en idémark på SKL:s hemsida med tips om vad som ska utgå i konströrelserna. Där kan man bland annat läsa om kulturaktörer i skola och akropor musik-, dans- och idrottsgrupper och böcker, och läsa hur man uttrycker sig i bild och film.

EN FANTASIM i salen dennes måjand bländar till deltagarna fick utbyta erfarenheter under bekväma tittarna. Kulturskolan Magasin tas upp runt i salen och avslutades. Några repliker i luften:

» De blir jucent är vara vid ett bli nertrycka. Om man kan ta in enstak musik så blir de experte.»

Fakta

Kolleg. Mij-
stämmandet
allt som är
150 000 mil-
joner per år
2016, bara
konst och
skola. Alla
skolorna
2015-2016
2015 fick
100 000 mil-
joner per år
upprepar
En tredje
av dem
skola, Sverige
var
skola, skola
konst, skola
skola
100 000
per
konst
konst
ett
ett
ett

» Gångband och andra digitala verktyg, att klippa och klippa, kan vara väldigt praktiskt när man inte kan klippa med ord hur man gör till.

» Det var lätt att få med dans- och klippare, arbetare med musiklärare. Det är en utställning för en annan lärare att få med alla medarbetare, att de inte ska bli i 'mina tjugo elever'.

» Vi jobbar med språk i ettan och tvåan. Herrens förskola, vi jobbar med bild, ljudade konstformer, visor, dramatiska och dans.»

» De många barnen på flykt är något annat och större än oss, men är samtidigt en egen grupp. Vi har inkluderingsföreläsningar som har funnits länge.»

För att utveckla på andra sätt: Information om kulturaktörer på alla språk. Verktygen med flyktiga eller vi kan vara vad kulturskolan är.

Föräldragrupper med andra barn. Bländare barn på flykt med svenska så hittar till en. Asylbarnen hittar efter kontakt.

KULTURSKOLAN MÅN FÖR pengar från Arvskanden för att dra igång projekt i konströrelser med många nyutbildade barn. Syftet är att främja verksamheten så att de nya barnen inkluderas. I år i 14 konströrelser, förberednings via fler utgå, beaktade Kulturskolans ledare generaldirektörerna

– Var inte rädd för att vara okonventionell, ta initiativ. »Just do it«, tyckte Malin Aghed.

– Ni har möjlighet att åtminstone korta stunder ge barn känslan av att vara människa, sa Alice Bah Khunke till kulturskolefolket.

Torgny Sandgren.

Det här gillar kulturminister Alice Bah Khunke, som avslutade dagen.

– Jag är väldigt tacksam och stolt över att sitta i en regering i ett land där det finns ett kulturskoleråd och en arvsfond som gör detta. Jag vill tacka er och alla kommuner som går in i detta. Jag kommer att följa det mycket noga. Vi behöver många lärande exempel, sa hon.

HON FRAMHÖLL att den akuta situationen kommer att lägga sig, men att flyktingströmmen kommer att fortsätta.

– Vi ser ingen ände på krig och terror. Det skapar en förändring under lång tid framöver, i världen, Europa och Sverige. Vi har möjlighet att bygga ett nytt samhälle, något nytt och starkt för fler människor. Därför är det oerhört glädjande med människor och organisationer som sätter idéer i rullning.

– Ni har möjlighet att åtminstone korta stunder ge barn känslan av att vara människa. Det blir inte större än så. Ni är en del av detta, och det är fantastiskt.

»Ni har möjlighet att åtminstone korta stunder ge barn känslan av att vara människa. Det blir inte större än så. Ni är en del av detta, och det är fantastiskt.«

Alice Bah Khunke

ALICE BAH KHUNKE uppmanade alla att söka de 100 miljoner extra som ska fördelas i höst och stärka kvaliteten i kulturskolor. Hon påminde också om att regeringen lägger tio nya, permanenta miljarder för ökad kvalitet i välfärden, och dit räknade hon inte bara sjukvården utan även kulturskolan.

Vid besök i ett boende för ensamkommande fick hon veta att en del barn skar sig i armarna.

– Det var drabbande. De har varit med om saker som inget barn ska behöva utsättas för och behövde hantera sin egen smärta genom att skada sig ännu mer.

FLERA BARN VILLE tala enskilt med ministern, och när hon nådde den delen av historien kom tårarna.

– De ville prata med mig, men inte om hur arga de var utan om sina syskon, om mormor, om hur deras hus hade sett ut, om sina favoritleksaker, hur bra de var på fotboll, vilka turneringar de varit

med i. De ville berätta om livet. Det enda de begärde av mig att jag skulle lyssna, inget annat.

– Det grundläggande behovet för ett barn är att bli sett. ■

KULTURSKOLAN OCH BARN PÅ FLYKT

LÄMNA DET TRADITIONELLA TERMINSTÄNKET

Sommarkulturskola, dropin-verksamhet, kortsiktiga mål kan vara bra sätt att locka nysvenska barn till kulturskolan. Men det finns också många utmaningar att ta itu med, konstaterade deltagarna på seminariet Barn på flykt vid rikskonferensen i Östersund.

text Ingrid Högsten, foto Maria Holberg

– MEN VIKEN HET ÄR ett jätteproblem att det knappt finns något material som man vill sjunga med barn på deras eget språk.

Katharina Håkansson är rytmiklänare i Bollnäs kulturskola, som är en av de konstnärer som jobbar i Barn på flykt-projektet. Hon leder den verksamhet som kallas språkförstärkning i förskolan. Det går ut på att hon varje vecka åker ut till fyra av kommunens förskolor, där under en timme med utländsk härkomst lär sig. Med sig har hon ett par stora tygdockor som barn använder för att göra små skitber kring olika teman med intan hon berättar sjunga, rita och dansa med temat. Hon jobbar också med händer och dramatiska övningar. Syftet är att jobba med språket genom kroppen och samtidigt arbeta med värdegrunder.

Projektet fungerar bra, men hon saknar alltid en sak, nämligen tillgänglig till noter och texter på barnens egna modersmål, som skulle gå att använda till att rita, sjunga och dansa till.

– Om jag hittar något som kan och är lättare brukar jag spela in, men det skulle verkligen behövas mycket mer material. Nu har jag fått lagit Region Gävleborg att de ska skicka ut något som kan användas till sådant material och hoppas verkligen de gör det!

Inom temat för Barn på flykt driver Kulturskolan i Bollnäs också Kulturstart Bollnäs och Kultur för integration. I de verksamheterna kan barn mellan 7 och 15 år komma till kulturskolan

en dag i veckan för ett prova instrument, dansa, göra dramatiska övningar och skapa i olika material. Ingenting speciellt behövs och man binder inte upp sig på ett konkret varje gång. Och kulturskolklänare finns alltid på plats, andra kommer när de har möjlighet, till exempel för att visa sin instrumentgrupp. Folket finns också alltid på plats. Det hela vänder sig i första hand till barn och ungdomar med utländsk bakgrund, och i mitt har det kommit tio personer till aktiviteterna.

– Det är så kul att se hur glöda de vill vara med! Sedan har vi fått pusha tjejerna lite extra för att de också ska våga ta för sig, men det har gått bra, säger Katharina Håkansson och berättar:

– Vi har också tagit med några av de äldsta ungdomarna till estetiprogrammet, och fått några av dem säga på ett bra vis där.

Svårigheten var att nå de yngsta (temat), eftersom det inte finns något sått att ta sig från arbetsorten till kulturskolan i Bollnäs, där kulturskolan är inbjudet. Därför berättade kulturskolan om till arbetsorten istället och jobba med litteratur, musik, dans och skapa på plats, med barn mellan 1 och 11 år.

– När det blir något där kommer alla, så det gick inte att säga någon åldersgräns direkt, säger Katharina Håkansson.

»Det är så kul att se hur gärna de vill vara med! Sedan har vi fått pusha tjejerna lite extra för att de också ska våga ta för sig, men det har gått bra«

KATHARINA HÅKANSSON

ETT LITET MEN DETTÄN FIORELLI teaterinslag blev receptat när Simeialkorta gick med i Barn på flykt-projektet.

– När vi fick möjlighet att välkomna så många utländska till kommunen frågade vi vår lokala barn- och ungdomsbyrå vad som var mest aktuellt. Svaret var teatermarknaden, berättar Sylvia Carlstedt, kulturskolechef i Simeialkorta.

För medan många barn ser teatermarknaden som årets höjdpunkt finns det också många som till exempel vilja då verksamheten är slut, barn från familjer som inte kan eller har tid att göra något på kvällen.

Sagt och gjort. Kommunen sätter i gång en sommarkulturskola och anställde en projektledare som samordnade det hela. I sommarkulturskolan arbetade både kulturskolklänare, grundskolelärare och socialerter. Verksamheten, som inleddes i olika kulturaktiviteter, ägde rum i kulturskolans lokaler från dagur i veckan, fyra timmar per dag. Och trots att →

– eller kanske för ett – ingen utbildning krävdes och tiderna var fria, och 2500 hurrar under de åtta veckor som verksamheten var i gång. Av dem var 2000 helt nya i kulturskolan.

– Och det kom inte bara flyktinghurrar, utan också till exempel turistertias barn. Så det blev möten på alla möjliga sätt: svenskar – flyktingar, flyktingar – flyktingar, och över åkretsgränserna, säger projektledaren Hanna Thorsdóttir och berättar att planen är att upprepa succén i september.

SCEN I STORHALLS BARNSKOLA, Kulturskoleledaren, påbörjade ett annat scenmarknadsaktivitet, med en drop-in-workshop tre dagar i veckan.

– Första dagen kom det elva barn, men nästa dag kom det tiol, säger kulturskolans utbildningschef Pernilla Kemp och berättar om ett

Hanna Thorsdóttir upptäckte en fantastisk verksamhetsmodell kring hurrar och flykt.

Kulturskoleledaren gjorde en utlysning: de hade sina scenmarknadsaktiviteter under arbetstiderna och grundskolans scenmarknadskola.

– Vi tycker det har varit viktigt att hitta rutiner under terminerna. Vi har gjort regelbunden besök i vanliga skolan där vi har presenterat vår verksamhet, och över huvud taget jobbat med kortfristiga mål.

Samarbetet med fritids har också haft stor betydelse, liksom att hitta några anslutande scenmarknadsverksamheter som scenmarknadsledare för kultur-

Matti Hurlanen, utställningskonst i Lyckå och Helsingfors genom konstutställningskonsterna.

Fakta

Skapa på sig! är ett årevis långt projekt som Kulturskolans ledare delar ut cirka 3000. Målet är att de mest verkliga kulturskolans ska ge specifika unga billetter utställningar genom kulturskolans ledare och till sina verkans ledare som specifika billetter.

Konstutställningarna som delar ut ett stort antal utställningskonst i relation till folkutställning och bygga i Skåne, Kalmar, Östergötland, Västerbotten, Norrbotten samt flera av delstaterna i Finland.

skolan. Det hela har givit resultat: i vår har Kulturskolans ett stort antal elever från utställningskonsterna.

HELENA SUOMINEN och Hingitta Berttunen-Årja, utställningskonsterna respektive utställningskonsterna vid Kulturskolans N3 i Trälådan, var några av utställningskonsterna.

– I Trälådan har vi väldigt många barn från utställningskonsterna, och vi jobbar hårt med att få in dem i vår verksamhet, så det känns bra att få ta del av hur andra jobbar med det, säger Ingela.

Genom att dela ut konstutställningar till de som vill ha, argumenterar för ett utställningskonsterna, något de inte lyckades få göra för flera år.

– Och så har vi fått ett stort antal utställningskonsterna som varit ett stort hinder.

HELENA SUOMINEN, utställningskonsterna och gitarrerare vid utställningskonsterna i Luleå, blev lyckad av turen på utställningskonsterna.

– Kontakta utställningskonsterna också, bara det gör att få in det med utställningskonsterna på något sätt. ■

KULTURSKOLEUTREDNINGEN KONSTATERAR

KULTURSKOLAN KRAFTIGT SEGREGERAD

En av ödesfrågorna för kulturskolan är hur man ska lyckas locka barn med mer varierande bakgrund än idag. Nya siffror från utredningen om en nationell strategi för kulturskolan visar på kraftig snedrekrytering.

text Simon Klumpp, foto Maria Holberg

OM ETT LITET FÖRTEL av elevernas vid köttstallets kulturskolor idag är utslutningslösa pojkar med flöjdskitar utantillskott eller musikalisk bakgrund, så-

Utanförskoleans ordbruk. Monica Lindgren talar om att behålla kulturskolan.

ger Monica Lindgren, professor och särskild utredare.

Sattilligt har det visat sig att i verkliga livet, som är baserat till flöjdskitar med aka-

dentik eller musikalisk bakgrund, är de som bäst hittar till kulturskolan. Ett stort glapp, alltid.

Utredningen har gjorts med enkät till 13-åringar tillfrågades och sina kulturbakgrunden. Monica Lindgren menar att orsaken till snedrekryteringen är en kraftig kulturell reproduktion.

– Flöjdskitar med akadentik och musikalisk bakgrund tar sina barn i handen och går till kulturskolan. Det är naturligt att de andra barnen kanske knappt vet om att det finns, det är naturligtvis ett problem, säger Monica Lindgren.

Hon pekar ut kristande marknadsföring som ett grundläggande problem, men menar också att man måste utveckla nya metoder för att locka eleverna på ett bättre sätt.

– Vi har till exempel så mycket ny teknik, det måste gå att göra något utöver den klassiska instrumentövningen, säger Monica Lindgren.

MONICA LINDBLAD fick uppdraget att ta fram en strategisk plan för kulturskolan i april förra året. Med en bakgrund som lärare i både grund- och kulturskolan har hon

Skärskåsa får utmaningarna i kulturskolans står inför.

Att stärka skolorna i kulturskolans mening har varit viktigt för kvaliteten, både genom fortbildning och insatser redan vid skolutvecklingen. Idag finns exempelvis ingen särskild inriktning för kulturskollära.

Vad gäller anställdrekryteringen menar hon att en viktig faktor är att lyckas utvärdera. På så sätt kan man locka elever i grupper som idag inte är intresserade av kulturskolan.

– Filin och cirkan till exempel, är inte inkluderat i kulturskolan idag. Vi måste helt enkelt försöka locka fler barn genom att utvärdera utbudet, säger Monica Lindgren.

Sedan har det uppstått att locka utvärderingen i april. Detta året har Monica Lindgren märkt att beslutet från regeringen att » ta tag i kulturskolan är uppkastat.

– Det finns ett väldigt stort engagemang kring den här utvärderingen, det är ett upplöst behov sedan många år tillbaka. Det rör barn och kultur, utvärderingen och inte bara prioriteras högt direkt, säger Monica Lindgren.

MONICA BERGSTRÖM är chef på kultur- och miljöskolan i Luleå. För henne betyder skolorna som visar kulturskolans anställdrekrytering inte som något större utmaning.

– Utan ett bra utbud av skolorna vill jag säga att jag känner igen det, säger Maria Bergström.

I Luleå skiljer man utvärderingen från utvärderingen genom att i socioekonomiskt utsatta områden ha lägre förväntningar för deltagande i kulturskolan. Det kan handla om att bedriva undervisningen i skolorna (barnliga lokaler) och genom att tillhandahålla instrument för

utvärdering, även i den valbara verksamheten.

– Vi tycker det fungerar bra, det går att det blir enkelt att börja. Sedan har vi gjort olika försök med ett litet antal skolor på samma sätt, tryta upp den klassiska skolstrukturen lite, säger Maria Bergström.

På så sätt kan eleverna vid skolorna till exempel testa flera olika uttrycksformer. Det kan handla om musik, bild och dans som man kan rita sig utifrån på ett friare sätt. Mer målarplatser för skolor, allt.

– **JAG TROR** att strikta formen hindrar ganska mycket, det är likt den vanliga skolan. Jag upplever att tjejer ofta trivs mer i den här kulturen, säger Maria Bergström.

I grundskolan jobbar man också mycket i projektform. – **När** vi har varit så duktiga

alla. Skolorna vad gäller musik och bild, på så sätt för alla prova allting, säger Maria Bergström.

FÖRUTOM att se i en marknadsföring, exempelvis har affischer utformats och vilka bilder man väljer, har man också diskuterat hur bildutvärderingen ska bli jämnare. Att få in fler pojkar i bildutvärderade verksamheter och vice versa kan enligt Maria Bergström leda till att fler startar i kulturskolan i Norge.

– Vi har sett att i flera utvärderade skolor, som bild, kan det vara så att två pojkar börjar. Ett sedan en av dem slutar, då slutar även den andra. För vi är mer jämnt fördelning här det roligare för eleverna, säger Maria Bergström.

Vad gäller betydning menar hon att den kommer naturligt då man gör igenom ett generationsskifte i skolorna.

– Jag kopplar styrket på måttet mellan det traditionella och det nya skolorna och tror att vi kommer få se en påtaglig utveckling framöver. Det är viktigt att vi utvärderar en god kvalitet inom alla utvärderingen, säger Maria Bergström.

» Jag tror den strikta formen hindrar ganska mycket, det är för likt den vanliga skolan.«

MONICA BERGSTRÖM en förhoppning om att de många utvärderade barn som kommer till skolorna till exempel kommer att påverka kulturskolan i en positiv riktning.

– De följer inte samma traditionella mönster som oss och kan förhoppningsvis tryta upp det till framtiden. Det kan ge ringar på vattnet, säger Maria Bergström.

I slutet av september ska utvärderingen ha nationell strategi för en bättre kulturskola presenteras för regeringen. ■

Luleå kulturskolan Maria Bergström vill utvärdera utbudet.

Gör din idé möjlig

Har du en idé om att utveckla en nyskapande verksamhet eller lokal för barn, ungdomar eller personer med funktionsnedsättning? Då kanske din idé kan bli verklighet med hjälp av Arvsfonden. Varje år får hundratals projekt över hela landet stöd ur fonden.

Börja med ett besök på arvsfonden.se där du kan testa din idé för att se om den faller inom ramen för vad Arvsfonden stödjer. Där hittar du också mer information om hur du ansöker.

